

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.002.15.2023

Pan
Piotr Chęciek
Starosta Powiatu Dębickiego
ul. Parkowa 28
39-200 Dębica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/23/001/LRZ – Działania podejmowane na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie
ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów
T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06
lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Dębicy ¹ , ul. Parkowa 28, 39-200 Dębica.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Starostą Powiatu Dębickiego, od dnia 19 listopada 2018 r. jest Pan Piotr Chęciek ² .
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania podejmowane przez samorząd powiatowy na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	Małgorzata Milanowska – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/85/2023 z dnia 16 marca 2023 r. Robert Szwagiel – doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/84/2023 z dnia 16 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 2-4)

---

¹ Zwany dalej: Starostwem.

² Zwany dalej: Starostą.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, zwanej dalej: ustawą o *NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spożywanie przez dzieci i młodzież z terenu powiatu dębickiego napojów energetyzujących⁵ nie zostało rozpoznane przez Starostwo Powiatowe w Dębicy jako problem wymagający podejmowania działań w celu ograniczenia ich dostępności i konsumpcji. Tym samym, ustawowo określone zadania samorządu w zakresie promocji i ochrony zdrowia realizowane w Starostwie nie odnosiły się do tej problematyki. Nie podjęto żadnych działań bezpośrednio ukierunkowanych na eliminowanie zagrożeń dla młodych ludzi związanych ze spożywaniem energetyków. Zjawiska tego nie ujęto w szczególności w programach polityki zdrowotnej oraz nie inicjowano, nie wspomagano i nie monitorowano działań lokalnej wspólnoty samorządowej w zakresie promocji i edukacji zdrowotnej uwzględniającej szkodliwość napojów energetycznych.

Wyniki ankiet przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli m.in. wśród uczniów jednej z dębickich szkół i ich rodziców wskazały jednak, że zjawisko spożywania energetyków było powszechne i dotyczyło większości młodych ludzi.

Zdaniem NIK objęcie diagnozowaniem obszaru spożywania napojów energetycznych przez dzieci i młodzież, pozwoli Starostwu na pełniejsze rozpoznanie ich potrzeb zdrowotnych, a przez to realizację obowiązków promocji i ochrony zdrowia oraz istotnie wpłynie na zwiększenie świadomości lokalnej społeczności o szkodliwości energetyków.

---

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁵ Napój energetyzujący (ang. energy drink) to potocznie napój energetyczny i energetyk, inny niż napój izotoniczny – pobudzający, przeważnie gazowany napój bezalkoholowy, z reguły zawierający kofeinę, taurynę i guaranę. https://pl.wikipedia.org/wiki/Nap%C3%B3j_energetyzuj%C4%85cy. Zwany dalej: napojem energetyzującym, napojem energetycznym lub energetykiem.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania podejmowane przez samorząd powiatowy na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież na terenie województwa podkarpackiego.

Opis stanu faktycznego

Pan Piotr Chęciek, Starosta Powiatu Dębickiego wyjaśnił, że *problem rosnącego spożycia napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież nie był przedmiotem zainteresowania pracowników Starostwa w odniesieniu do zakresu realizacji zadań określonych w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządzie powiatowym, ani też w obszarze o którym mowa w art. 8 pkt 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przedmiotowej tematyce nie realizowano inicjatyw, ponieważ nie rozpoznawano potrzeb zdrowotnych mieszkańców w tym zakresie.*

Pracownicy Starostwa posiadali ogólną wiedzę na temat szkodliwości spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież, której źródłem są ogólnodostępne publikacje na ten temat.

(akta kontroli str. 5-10)

W ankietach przeprowadzonych przez NIK, na potrzeby niniejszej kontroli, wśród uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Króla Władysława Jagiełły w Dębicy 59% poinformowało, że w ich Szkole/środowisku pije się dużo napojów energetyzujących, zaś 54%, że pije je, w tym 12% – nawet codziennie.

(akta kontroli str. 11-12)

Starostwo nie występowało do innych organów z wnioskiem o podjęcie działań ograniczających dostępność i spożywanie napojów energetycznych przez dzieci i młodzież, ani nie podejmowało takich działań z własnej inicjatywy.

(akta kontroli str. 5-10)

1.1 Do zadań powiatu, według przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym⁶, jest wykonywanie określonych ustawami zadań publicznych o charakterze ponadgminnym w zakresie promocji i ochrony zdrowia.

Na podstawie art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁷, do zadań własnych powiatu w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów polityki zdrowotnej wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców powiatu (po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami).

Starosta wyjaśnił, że w zakresie spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież nie opracowywano i nie realizowano programów polityki zdrowotnej w związku z tym, że nie rozpoznawano potrzeb zdrowotnych mieszkańców w tym zakresie. W związku z brakiem wiedzy i potrzeb w poruszonym zakresie.

Na terenie powiatu podejmowane są działania na rzecz ograniczenia dostępności i spożywania napojów energetyzujących w podległych jednostkach. Programy profilaktyczno-wychowawcze w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat Dębicki. Działania ukierunkowane na poszerzenie wiedzy i świadomości na temat szkodliwości spożywania napojów energetyzujących. W szkołach, które w swoim programie profilaktyczno-wychowawczym nie mają wpisanych działań

⁶ T.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526.

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.

dedykowanych napojom energetyzującym, działania takie mieszczą się w obszarach profilaktyki ochrony zdrowia i propagowania zdrowego stylu życia lub profilaktyki uzależnień od narkotyków, tytoniu, alkoholu, dopalaczy i leków. Ponadto informujemy, że psychologzy pracujący w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Dębicy, dla której Powiat Dębicki jest organem prowadzącym, także przekazują wiedzę na temat szkodliwości spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież. Informacje te przekazywane są podczas spotkań terapeutycznych (indywidualnych i grupowych) oraz na prelekcjach dla rodziców w szkołach.

(akta kontroli str. 5-10)

1.2 Na podstawie art. 8 pkt 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do zadań własnych powiatu w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy inicjowanie, wspomaganie i monitorowanie działań lokalnej wspólnoty samorządowej w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej prowadzonych na terenie powiatu.

Na pytanie, czy realizowano zadania wynikające z cyt. powyżej przepisu, Starosta wyjaśnił, że w Starostwie nie rozpoznawano potrzeb zdrowotnych oraz stanu zdrowia dzieci i młodzieży związanych ze spożywaniem przez nich energetyków, ani też nie opracowywano i nie realizowano problemów polityki zdrowotnej wynikających z potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców powiatu dotyczących problemu spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież.

(akta kontroli str. 5-10)

1.3 Na podstawie art. 8 pkt. 4 i 5 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do zadań własnych powiatu w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy pobudzanie działań na rzecz indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie i na rzecz ochrony zdrowia oraz podejmowanie innych działań wynikających z rozpoznanych potrzeb.

Starosta wyjaśnił, że w Starostwie nie podejmowano bezpośrednich działań, o których mowa w art. 8 pkt. 4 i 5 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w zakresie problemu spożywania napojów energetyzujących przez dzieci i młodzież.

(akta kontroli str. 5-10)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, 26 czerwca 2023 r.

podpis
Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

Kontroler
Małgorzata Milanowska
Główny specjalista k.p.

/-/

/-/

Kontroler
Robert Szwagiel
Doradca techniczny

/-/